

І. Я. Кулиняк

кандидат економічних наук,

О. І. Глянцева

Національний університет "Львівська політехніка"

СТАН РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Зовнішньоторговельні операції України як невід'ємна складова господарської діяльності є найважливішим джерелом одержання прибутку. Вони сприяють зміцненню економічної безпеки держави на зовнішньому рівні та є інструментом підвищення конкурентоспроможності внутрішнього виробництва. Легка промисловість забезпечує населення тканинами, нитками, одягом, взуттям та іншою продукцією і водночас виробляє найбільшу кількість непродовольчих товарів. Збільшення обсягів виробленої промислової продукції, вихід на ринок нових виробників, розвиток інноваційної складової та інші чинники призвели до посилення не тільки внутрішньої, а й зовнішньої конкуренції. Такий стан зумовлює необхідність аналізу стану розвитку зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості між Україною та іншими країнами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізування зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості представлено у працях таких науковців, як: А. Батурін, Т. Гавришук, Т. Горянська, Т. Кальченко, В. Лисюк, Л. Петрашко, О. Собкевич, Т. Циганкова, І. Циналевська, Ю. Цьомик та ін. [3-5, 9-11, 14]. Проте в умовах прискорення процесів інтернаціоналізації і глобалізації, активного залучення України до зовнішнього торговельного простору вітчизняні підприємства легкої промисловості все ще стикаються із проблемами виходу на зарубіжні ринки. Водночас вітчизняна економіка зазнає значних збитків внаслідок припливу на вітчизняний ринок значних обсягів дешевої і низькоякісної імпоротної продукції. Тому виникає необхідність подальшого дослідження в цьому напрямі з метою виявлення чинників, які призводять до погіршення стану розвитку зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості, та розроблення заходів зростання ефективності діяльності промислових підприємств.

Постановка завдання. Цілями статті є: проаналізувати стан розвитку зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості України за допомогою показників міжнародної торгівлі; визначити рівень збалансованості зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості; виокремити основні причини погіршення стану розвитку зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості та напрями її покращення.

Виклад основного матеріалу. Легка промисловість є потужним багатогалузевим комплексом, який орієнтований на кінцевого споживача. Вона має значний вплив на створення ВВП, що передбачає важливість стимулювання її розвитку. Збільшення обсягів виробленої галуззю у світовому масштабі продукції призводить до посилення конкуренції на глобальному рівні. Такий стан призводить до припливу на вітчизняний ринок значних обсягів імпоротної продукції.

На даний момент найбільше іноземні ринки заповнила продукція азійського походження. 70 % текстильної промисловості припадає на Азію. Основними експортерами товарів легкої промисловості виступають Китай, Індія, Тайвань, Японія, Індонезія, Туреччина. Передовиками у експорті швейної галузі є Китай, Південна Корея, Індія, Колумбія і Тайвань, взуттєвої – Китай. Конкурентоспроможність азійської продукції забезпечується за рахунок порівняно низьких цін [1]. На противагу дешевій і зазвичай низькоякісній продукції вище зазначених країн, товари легкої промисловості українського виробника характеризуються вищою якістю. У переліку бази даних лідерів українських експортерів легкої промисловості, яка надається Міністерством економічного розвитку і торгівлі України міститься 35 експортерів і пріоритетним є збільшення їх кількості і кількості експортованої ними продукції [2]. Продукція легкої промисловості України характеризується відносно високою собівартістю виробництва. Набуття релевантної переваги національного виробника в ціновому аспекті можливе тільки за рахунок впровадження у виробництво інноваційного обладнання. У той час дефіцит грошових ресурсів істотно гальмує процес простого відтворення, не кажучи вже про розширення господарської діяльності та накопичення основних фондів. Очевидно, що здатність виробляти якісну продукцію за цінами прийнятними для національного споживача нівелюється у зв'язку з присутністю на внутрішньому ринку закордонних товарів-замінників, більшість з яких імпортується в Україну без відповідної сплати податкових зобов'язань [3, с. 8-9].

Для оцінки стану розвитку зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості використовуємо ряд показників, запропонованих у літературі [4-6] для характеристики зовнішньої торгівлі (табл. 1). По-

Таблиця 1

Розрахунок показників міжнародної торгівлі товарами легкої промисловості України*

Групи показників	Назва показника	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	
	2	4	5	6	7	8	9	10	
Показники обсягів	Експорт товарів легкої промисловості, тис. дол. США, в т.ч.	1532929,9	1522205	1035555,1	1084428,8	1241142,6	1095372,9	1158783,5	
	експорт шкур необроблених, шкіри вичищеної, тис. дол. США	394088,6	359518,9	178095	173823,7	168454	135628,1	148917,4	
	У % до попереднього року	128,6	91,1	49,5	97,6	96,9	80,5	109,8	
	експорт текстильних матеріалів та текстильних виробів, тис. дол. США	990252,9	984587	712946,6	735844,1	863848	783839	811128,7	
	У % до попереднього року	108,2	99,4	72,4	103,2	117,4	90,7	103,5	
	експорт взуття, головних уборів, парасольок, тис. дол. США	148588,4	178099,1	144513,5	174761	208840,6	175905,8	198737,4	
	У % до попереднього року	114,1	119,9	81,1	120,9	119,5	84,2	113	
	Імпорт товарів легкої промисловості, тис. дол. США, в т.ч.	1864331	2862812,8	1827607,1	2642406,7	2551095,7	3604606,8	3486999,7	
	імпорт шкур необроблених, шкіри вичищеної, тис. дол. США	159474,5	232455,4	124198,4	177286,8	199743,4	247208,1	257421,1	
	У % до попереднього року	117	145,8	53,4	142,7	112,6	123,7	104,1	
	імпорт текстильних матеріалів та текстильних виробів, тис. дол. США	1486985	2099244,4	1416920,9	1974817,4	1989833,9	2563720,8	2434672,9	
	У % до попереднього року	108,9	141,2	67,5	139,4	100,3	128,8	95	
	імпорт взуття, головних уборів, парасольок, тис. дол. США	217871,5	531113	286487,8	490302,5	361518,4	793677,9	794905,7	
У % до попереднього року	80,8	243,8	53,9	171,1	73,6	219,5	100,2		
Показники структури	Зовнішньоторговельний обіг товарів легкої промисловості, тис. дол. США, в т.ч.	3397260,9	4385017,8	2863162,2	3726835,5	3792238,3	4699979,7	4645783,2	
	зовнішньоторговельний обіг шкур необроблених, шкіри вичищеної, тис. дол. США	553563,1	591974,3	302293,4	351110,5	368197,4	382836,2	406338,5	
	зовнішньоторговельний обіг текстильних матеріалів та текстильних виробів, тис. дол. США	2477237,9	3083831,4	2129867,5	2710661,5	2853681,9	3347559,8	3245801,6	
	зовнішньоторговельний обіг взуття, головних уборів, парасольок, тис. дол. США	366459,9	709212,1	431001,3	665063,5	570359	969583,7	993643,1	
	Структура експорту груп товарів легкої промисловості	-	-	-	-	-	-	-	-
	шкура необроблена, шкіра вичищена у % до загального експорту товарів	0,8	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
	текстильні матеріали та текстильні вироби у % до загального експорту товарів	2,0	1,5	1,8	1,4	1,3	1,1	1,3	1,3
	взуття, головні убори, парасольки у % до загального експорту товарів	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
	Структура імпорту груп товарів легкої промисловості	-	-	-	-	-	-	-	-

ЗТО = Е + І,
де Е – вартість експорту країни;
І – вартість імпорту країни

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Показники динаміки	шкери необроблені, шкіра вичищена у % до загального імпорту товарів	-	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	
			текстильні матеріали та текстильні вироби у % до загального імпорту товарів	2,5	2,5	3,1	3,3	2,4	3	3,2
	взуття, головні убори, парасольки у % до загального імпорту товарів	-	0,4	0,4	0,6	0,8	0,4	0,4	0,9	1
			Базові (Т _{бр.е.})	113,4	112,6	76,6	80,2	91,8	81,0	85,7
	Темпи росту експорту, %	Т _{бр.е.} = Е _{з.р.} / Е _{б.р.} · 100%, де Е _{з.р.} – обсяг експорту в звітному році; Е _{б.р.} – обсяг експорту в базисному році	Т _{лр.е.} = Е _{з.р.} / Е _{лр.} · 100%, де Е _{з.р.} – обсяг експорту в звітному році; Е _{лр.} – обсяг експорту в попередньому році	113,4	99,3	68,0	104,7	114,5	88,3	105,8
			Ланцюгові (Т _{лр.е.})	113,4	99,3	68,0	104,7	114,5	88,3	105,8
	Темпи росту імпорту, %	Т _{бр.і.} = І _{з.р.} / І _{б.р.} · 100%, де І _{з.р.} – обсяг імпорту в звітному році; І _{б.р.} – обсяг імпорту в базисному році	Т _{лр.і.} = І _{з.р.} / І _{лр.} · 100%, де І _{з.р.} – обсяг імпорту в звітному році; І _{лр.} – обсяг імпорту в попередньому році	105,3	161,6	103,2	149,2	144,0	203,5	196,9
			Базові (Т _{бр.і.})	105,3	161,6	103,2	149,2	144,0	203,5	196,9
	Темпи росту зовнішньоторгівельного обігу, %	Т _{бр.зт.об.} = ЗТО _{з.р.} / ЗТО _{б.р.} · 100%, де ЗТО _{з.р.} – обсяг зовнішньоторгівельного обігу за звітний рік; ЗТО _{б.р.} – обсяг зовнішньоторгівельного обігу за базисний рік	Т _{лр.зт.об.} = ЗТО _{з.р.} / ЗТО _{лр.} · 100%, де ЗТО _{з.р.} – обсяг зовнішньоторгівельного обігу за звітний рік; ЗТО _{лр.} – обсяг зовнішньоторгівельного обігу за попередній рік	108,8	140,4	91,7	119,3	121,4	150,5	148,7
			Базові (Т _{бр.зт.об.})	108,8	140,4	91,7	119,3	121,4	150,5	148,7
	Темпи приросту експорту, %	Базові (Т _{б.пр.е.})	Т _{л.пр.е.} = Т _{лр.е.} – 100%	13,4	12,6	-23,4	-19,8	-8,2	-19,0	-14,3
			Ланцюгові (Т _{л.пр.е.})	13,4	-0,7	-32,0	4,7	14,5	-11,7	5,8
Темпи приросту імпорту, %	Базові (Т _{б.пр.і.})	Т _{л.пр.і.} = Т _{лр.і.} – 100%	5,3	61,6	3,2	49,2	44,0	103,5	96,9	
		Ланцюгові (Т _{л.пр.і.})	5,3	53,6	-36,2	44,6	-3,5	41,3	-3,3	
Темпи приросту зовнішньоторгівельного обігу, %	Базові (Т _{б.пр.зт.об.})	Т _{л.пр.зт.об.} = Т _{лр.зт.об.} – 100%	8,8	40,4	-8,3	19,3	21,4	50,5	48,7	
		Ланцюгові (Т _{л.пр.зт.об.})	8,8	29,1	-34,7	30,2	1,8	23,9	-1,2	

Закінчення табл. 1

		2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Абсолютне значення 1% приросту експорту	Абсолютне значення 1% приросту експорту	$A_{пр.е} = E_{пр.} / 100$	13521,4	15329,3	15222,1	10355,6	10844,3	12411,4	10953,7
	Абсолютне значення 1% приросту імпорту	Абсолютне значення 1% приросту імпорту	$A_{пр.і} = I_{пр.} / 100$	17712,1	18643,3	28628,1	18276,1	26424,1	25511,0	36046,1
	Абсолютне значення 1% приросту зовнішньоторговельного обігу	Абсолютне значення 1% приросту зовнішньоторговельного обігу	$A_{пр.зто} = ЗТО_{пр.} / 100$	31233,5	33972,6	43850,2	28631,6	37268,4	37922,4	46999,8
	Зовнішньоторговельне сальдо товарів легкої промисловості, тис. дол. США, в т.ч.	Зовнішньоторговельне сальдо товарів легкої промисловості, тис. дол. США, в т.ч.		-331401,10	-1340607,80	-792052,00	-1557977,90	-1309953,10	-2509233,90	-2328216,20
зовнішньоторговельне сальдо шкур необроблених, шкіри вичищеної, тис. дол. США	зовнішньоторговельне сальдо шкур необроблених, шкіри вичищеної, тис. дол. США	$S = E - I$, де S – зовнішньоторговельне сальдо	234614,10	127063,50	53896,60	-3463,10	-31289,40	-111580,00	-111580,00	-108503,70
зовнішньоторговельне сальдо текстильних матеріалів та текстильних виробів, тис. дол. США	зовнішньоторговельне сальдо текстильних матеріалів та текстильних виробів, тис. дол. США		-496732,10	-1114657,40	-703974,30	-1238973,30	-1125985,90	-1779881,80	-1623544,20	
зовнішньоторговельне сальдо взуття, головних уборів, парасольок, тис. дол. США	зовнішньоторговельне сальдо взуття, головних уборів, парасольок, тис. дол. США		-69283,10	-353013,90	-141974,30	-315541,50	-152677,80	-617772,10	-596168,30	
Обсяг експорту на душу населення, дол. США	Обсяг експорту на душу населення, дол. США	$E_{душ} = E_{зр.} / \text{населення}$, де $E_{душ}$ – обсяг експорту на душу населення в звітному році;	32,86	32,83	22,07	23,59	27,11	24,00	25,44	
Обсяг імпорту на душу населення, дол. США	Обсяг імпорту на душу населення, дол. США	$I_{душ} = I_{зр.} / \text{населення}$, де $I_{душ}$ – обсяг імпорту на душу населення в звітному році;	39,97	61,73	38,94	57,49	55,73	78,99	76,55	
Експортна квота, %	Експортна квота, %	$E_{кв} = E_{зр.} / \text{ВВП} \cdot 100\%$, де $E_{кв}$ – експортна квота; $E_{зр.}$ – обсяг експорту в звітному році; ВВП – валовий внутрішній продукт.	1,07	0,85	0,88	0,79	0,75	0,62	0,64	
Імпортна квота, %	Імпортна квота, %	$I_{кв} = I_{зр.} / \text{ВВП} \cdot 100\%$, де $I_{кв}$ – імпортна квота; $I_{зр.}$ – обсяг імпорту в звітному році.	1,31	1,60	1,56	1,94	1,54	2,04	1,92	
Квота зовнішньоторговельного обігу, %	Квота зовнішньоторговельного обігу, %	$ЗТО_{кв} = ЗТО_{зр.} / \text{ВВП} \cdot 100\%$, де $ЗТО_{кв}$ – квота зовнішньоторговельного обігу; $ЗТО_{зр.}$ – обсяг зовнішньоторговельного обігу в звітному році.	2,38	2,44	2,44	2,73	2,30	2,67	2,55	

* Джерело: складено і розраховано на основі [8].

казники систематизовано за групами: показники обсягів; показники структури; показники динаміки; показники результатів.

Протягом аналізованого періоду спостерігалось похвалення зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості в Україні, що було пов'язано із збільшенням обсягів експорту та імпорту товарами легкої промисловості. Винятком стали лише 2008, 2009 і 2012 рр., коли спостерігалось зменшення експорту продукції.

Більш адекватним для оцінки зовнішньої торгівлі є зовнішньоторговельне сальдо. Протягом 2007-2013 рр. воно характеризувалося від'ємними значеннями, що вказує на перевищення імпорту над експортом. Позитивне зовнішньоторговельне сальдо було лише у 2007-2009 рр. для шкур необроблених та шкіри вичищеної. Особливо негативна тенденція проявлялась у 2008, 2010 і 2012 рр., але завдяки подальшому збільшенню експорту значення показника частково покращилося.

Для оцінювання рівня розвитку зовнішньоторговельного обігу використовуємо коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі, який дає можливість характеризувати направленість зовнішньоторговельних зв'язків за формулою [7, с. 59]:

$$K = \frac{C}{ЗТО},$$

де K – коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі; C – зовнішньоторговельне сальдо; $ЗТО$ – зовнішньоторговельний обіг.

Результати розрахунків коефіцієнта збалансованості зовнішньої торгівлі наведено у табл. 2.

Коефіцієнт збалансованості зовнішньоекономічної діяльності може набувати значення від -1 до +1. У табл. 3 наведено інтерпретацію значень показника збалансованості зовнішньоекономічної діяльності.

Аналіз коефіцієнтів збалансованості зовнішньоторговельної діяльності протягом 2007-2013 рр. вказує на те, що до 2012 р. коефіцієнти збалансованості зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості, текстильними матеріалами та текстильними виробами, взуттям, головними уборами, парасольками знаходились в області порівняльної збалансованості імпорту, у 2012 і 2013 рр. стан погіршився через збільшення імпорту та увійшли в область значної незбалансованості імпорту. Кращими значеннями характеризувалась торгівля шкурами необробленими, шкірою вичищеною, адже у 2007-2009 рр. коефіцієнт входив в область порівняльної збалансованості експорту, а у 2010-2013 рр. – область порівняльної збалансованості імпорту. Отже, протягом аналізованого періоду спостерігалось погіршення збалансованості торгівлі товарами легкої промисловості України загалом, так і за окремими категоріями товарів.

На думку В.М. Лисюк та І.А. Циналевської зовнішньоекономічна політика держави формується за чотирма основними напрямками, зокрема: валютна, митна, зовнішньоторговельна складові та складова, пов'язана з політикою залучення іноземних інвестицій. Митна та валютна складові, в умовах унітарних, так і федеративних держав, залишаються прерогативами держави, тоді як зовнішньоторговельна та інвестиційна діяльність частково регулюються на регіональному (місцевому) рівнях [9, с. 98]. Тому важливим у контексті дослідження зовнішньої торгівлі є аналіз обсягів прямих іноземних інвестицій у галузь, що вказує на зацікавленість нереспондентів вкладати кошти в підприємства легкої промисловості інших країн, де перспективи для досягнення більшого рівня прибутковості чи іншого результативного показника є вищими. Протягом аналізованого періоду не спостерігалось значних змін в обсязі прямих іноземних інвестицій в підприємства легкої промисловості України, що було зумовлено збільшенням інвестицій в інші види економічної діяльності. У табл. 4 містяться дані щодо обсягу прямих іноземних інвестицій в Україні у легку промисловість за 2007-2013 рр.

На основі аналізу літератури [2-3, 10-13] і власних досліджень було виокремлено основні проблеми, які негативно впливають на стан легкої промисловості України і, як наслідок, на незбалансованість зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості:

- переважання роботи на давальницьких схемах, тобто оплата переробки давальницької сировини на території України, що призводить до зменшення кількості виробництва національної продукції, спрямованої на внутрішнє споживання і експорт;
- присутність на ринку імпортних товарів за демпінговими цінами, що приводить до неконкурентоспроможності вітчизняної продукції;
- ввезення контрабандної продукції на територію України сумнівної якості за заниженими цінами;
- залежність від імпортної сировини і матеріалів, що спричинено згоранням виробництва власної сировини і її експортуванням закордон;
- зниження митного захисту, що сприяє припливу імпортної продукції;
- корупція на митниці;
- зношення основних засобів вітчизняних підприємств, що веде за собою збільшення трудомісткості продукції;
- недостатня кількість кваліфікованих фахівців у галузі;
- відсутність реакції на запити споживачів і модні тенденції;

Коефіцієнти збалансованості зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості України*

Назва показника	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Зовнішньоторговельне сальдо товарів легкої промисловості, тис. дол. США	-331401,1	-1340607,8	-792052	-1557977,9	-1309953,1	-2509233,9	-2328216,2
Зовнішньоторговельне сальдо шкур необроблених, шкіри вичищеної, тис. дол. США	234614,1	127063,5	53896,6	-3463,1	-31289,4	-111580	-108503,7
Зовнішньоторговельне сальдо текстильних матеріалів та текстильних виробів, тис. дол. США	-496732,1	-1114657,4	-703974,3	-1238973,3	-1125985,9	-1779881,8	-1623544,2
Зовнішньоторговельне сальдо взуття, головних уборів, парасольок, тис. дол. США	-69283,1	-353013,9	-141974,3	-315541,5	-152677,8	-617772,1	-596168,3
Зовнішньоторговельний обіг товарів легкої промисловості, тис. дол. США	3397260,9	4385017,8	2863162,2	3726835,5	3792238,3	4699979,7	4645783,2
Зовнішньоторговельний обіг шкур необроблених, шкіри вичищеної, тис. дол. США	553563,1	591974,3	302293,4	351110,5	368197,4	382836,2	406338,5
Зовнішньоторговельний обіг текстильних матеріалів та текстильних виробів, тис. дол. США	2477237,9	3083831,4	2129867,5	2710661,5	2853681,9	3347559,8	3245801,6
Зовнішньоторговельний обіг взуття, головних уборів, парасольок, тис. дол. США	366459,9	709212,1	431001,3	665063,5	570359	969583,7	993643,1
Коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості	-0,10	-0,31	-0,28	-0,42	-0,35	-0,53	-0,50
Коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі шкурами необробленими, шкірою вичищеною	0,42	0,21	0,18	-0,01	-0,08	-0,29	-0,27
Коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі текстильними матеріалами та текстильними виробами	-0,20	-0,36	-0,33	-0,46	-0,39	-0,53	-0,50
Коефіцієнт збалансованості зовнішньої торгівлі взуттям, головними уборами, парасольками	-0,19	-0,50	-0,33	-0,47	-0,27	-0,64	-0,60

* Джерело: складено і розраховано на основі [8].

– неprestижність роботи через низькі заробітні плати порівняно з підприємствами інших галузей промисловості;

– переповнення ринку вживаними товарами легкої промисловості («секонд-хенд»);

– низький рівень інвестицій у легку промисловість.

У літературі [14, с. 55] виокремлено головні причини скорочення обсягу міжнародної торгівлі, які одночасно впливають і на скорочення обсягів зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості:

– одночасне суттєве зниження попиту практично в усіх країнах світу;

– ріст пропозиції товарів;

Таблиця 3

Оцінка зовнішньоторговельної діяльності країн на основі значень коефіцієнта збалансованості [7, с. 60]

Значення коефіцієнта збалансованості зовнішньоторговельної діяльності (К)	Економічна інтерпретація зовнішньоторговельної діяльності країн
-1	Область абсолютної незбалансованості імпорту
Від -1 до -0,5	Область значної незбалансованості імпорту
Від -0,5 до 0	Область порівняльної збалансованості імпорту
0	Область абсолютної збалансованості експорту та імпорту
Від 0 до 0,5	Область порівняльної збалансованості експорту
Від 0,5 до 1	Область значної незбалансованості експорту
1	Область абсолютної незбалансованості експорту

– дефіцит кредитних ресурсів для фінансування торговельних операцій;

– зріст рівня протекціоністських заходів.

Для реалізації економічного потенціалу підприємств легкої промисловості України повинні

бути впроваджені ряд заходів як на рівні держави, так і на рівні окремих підприємств:

- удосконалення нормативно-правової бази;
- досягнення балансу між виробництвом з давальницької сировини і власного виробництва;
- спрощення умов роботи експортерів шляхом надання кредитних і страхових переваг виробникам експортоорієнтованої продукції;
- технічне переоснащення підприємств;
- стимулювання впровадження інновацій і новітніх технологій;
- стимулювання інвестиційної привабливості;
- формування позитивного іміджу українського товаровиробника;
- підвищення ввізного мита;
- зниження мита на ввезення технологічного оснащення;
- обмеження ввезення і внутрішнього обігу «секонд-хенду»;
- стимулювання зниження собівартості продукції шляхом зменшення податкового навантаження, компенсації відсотків за кредитами;
- введення заходів щодо попередження нелегального ввезення продукції;
- стимулювання відновлення виробництва вітчизняної сировини необхідної для легкої промисловості;
- позиціонування легкої промисловості як престижної.

Таблиця 4

Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) у легку промисловість України у 2007-2013 рр.*

Показники	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг прямих іноземних інвестицій, млн. дол. США	144,4	139,7	145,5	139,3	139,2	145,1	146,1
Частка у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій, %	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Темпи приросту прямих іноземних інвестицій ланцюгові, %	-	-3,3	4,2	-4,3	-0,1	4,2	0,7

* Джерело: складено і розраховано на основі [8].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз стану розвитку зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості України з використанням показників зовнішньої торгівлі і коефіцієнта збалансованості вказує на ряд хронічних проблем легкої промисловості України. Їх виокремлення дає можливість формувати комплекс заходів із стимулювання розвитку галузі, напрямлену як на внутрішнього, так і на зовнішнього споживача. Перспективним є аналіз роботи на давальницьких схемах у легкій промисловості і дослідження впливу окремих заходів на покращення стану легкої промисловості України.

Література

1. Легка промисловість світу, її види та складові [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svitohlyad.com.ua/biznes/lehka-promyslovist-svitu-jiji-vydy-ta-skladovi>.
2. Сайт Державної підтримки українського експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrexport.gov.ua>.
3. Батурин А. Динаміка розвитку легкої промисловості Донецької області / А. Батурин // Вісник економічної науки України. – 2012. – № 2 (22). – С. 7-11.

4. Циганкова Т. М. Міжнародна торгівля: Навч. посібник. / Т. М. Циганкова, Л. П. Петрашко, Т. В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2001. – 488 с.

5. Цьомик Ю. В. Критерії та показники оцінки ефективності зовнішньоекономічної системи країни [Електронний ресурс] / Ю. В. Цьомик. – Режим доступу: http://pk.napks.edu.ua/library/compilations_vak/eiu/2005/6/p_48_52.pdf.

6. Чернобай Л. І. Аналізування стану розвитку зовнішньоторговельних відносин між Україною та Францією / Л. І. Чернобай, І. Я. Кулиняк // Наука й економіка: Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. – 2009. – Випуск 4 (16). – Том 2. – С. 215-222.

7. Шевчик Б. М. Оцінка економічної ефективності зовнішньої торгівлі як важливої домінанти економічної безпеки України / Б. М. Шевчик // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2004. – № 2. – С. 59-61.

8. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

9. Лисюк В. М. Інструментальне забезпечення регулювання зовнішньоекономічних зв'язків регіонів / В. М. Лисюк, І. А. Циналевська // Економічний вісник Донбасу. – 2012. – № 3. – С. 98-103.

10. Гавришук Т. Б. Аналіз експортно-імпоротної діяльності підприємств легкої промисловості України [Електронний ресурс] / Т. Б. Гавришук. – Режим доступу: http://конференция.com.ua/files/image/konf%208/sb8_4_18_.pdf.

11. Собкевич О. В. Промислова політика України щодо підвищення потенціалу легкої промисловості [Електронний ресурс] / О. В. Собкевич. – Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/download/6299/7015>.

12. Кулиняк І. Я. Експортний потенціал легкої промисловості України / І. Я. Кулиняк, О. І. Глянцева // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “Проблеми управління експортно-імпоротною діяльністю”, (м. Львів, 13 травня 2014 р.). – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – Електронне видання на CD-ROM. – С. 46-47.

13. Сайт Асоціації УкрЛегПром [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrlegprom.org.ua>.

14. Горянська Т. В. Сучасні тенденції розвитку міжнародних торговельно-економічних відносин / Т. В. Горянська // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 1 (23). – С. 51-58.

Кулиняк І. Я., Глянцева О. І. Стан розвитку зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості України

За допомогою показників міжнародної торгівлі у статті проаналізовано стан розвитку зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості України, охарактеризовано динаміку товарообігу та особливості інвестування у легку промисловість України. Визначено основні причини погіршення стану розвитку зовнішньої торгівлі товарами легкої промисловості та виокремлено напрями її покращення.

Ключові слова: зовнішня торгівля, легка промисловість, показники зовнішньої торгівлі, коефіцієнт збалансованості.

Кульняк И. Я., Глянцева Е. И. Состояние развития внешней торговли товарами легкой промышленности Украины

С помощью показателей международной торговли в статье проанализировано состояние развития внешней торговли товарами легкой промышленности Украины, охарактеризованы динамика товарооборота и особенности инвестирования в легкую промышленность Украины. Определены основные причины ухудшения состояния развития внешней торговли товарами легкой промышленности и выделены направления ее улучшения.

Ключевые слова: внешняя торговля, легкая промышленность, показатели внешней торговли, коэффициент сбалансированности.

Kulyniak I. Ya., Hliantseva O. I. The state of foreign trade of light industrial products in Ukraine

In the article the state of foreign trade of light industrial products in Ukraine by the indexes of foreign trade is analysed. The dynamics of development of commodity turnover and features of investment policy in light industry of Ukraine are described. The main reasons of the deterioration of foreign trade of light industrial products and directions of improving foreign trade are determined.

Keywords: foreign trade, light industry, indexes of foreign trade, coefficient of balancing.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2014

Прийнято до друку 10.09.2014